

62

Дельфіни

не можуть жити в каламутній воді

Лучія ПУЗИКОВА
(Крим)

Журнал «Віче» та інші вітчизняні ЗМІ не раз привертала увагу читачів до проблеми севастопольського дельфінарію. Якщо вчора йому потрібна була просто допомога в їх розв'язанні, то сьогодні – допомога термінова.

У травні 2012 року в цього підприємства закінчується термін оренди території, а його продовження, з огляду на перебіг листування з місцевою владою, – під запитанням. Не факт, що прийде час «Ч» і станеться диво: персонал дельфінарію, нарешті, отримає довгоочікуваний дозвіл на впровадження свого проекту, для якого навіть не просить грошей у міста. Ініціатори готові впоратися з фінансовим завданням самотужки, за допомогою кредиту. Проте мовчання тих, хто повинен сказати «так», змушує колектив дельфінарію серйозно непокоїтися вже сьогодні.

Колектив дельфінарію об'єднав близько 30 осіб, головна мета роботи котрих – створення природних умов морським ссавцям. Така спеціалізація передбачає, окрім виконання суто наукових завдань, у майбутньому представити Севастополь світові як екополіс. Варто нагадати, що севастопольський дельфінарію не просто розважальний заклад, а природоохоронна організація, основними напрямками роботи якої є збереження генофонду чорноморських дельфінів, боротьба за їхнє життя, безпеку, порятунок, а також виховання в населення бережного ставлення до природи загалом. На відміну від багатьох підприємств, зроблені гроші дельфінарію вкладає в розвиток наукових програм: українських, європейських і міжнародних.

За час роботи з 1997 року у севастопольського дельфінарію з'явилося багато прихильників у місті, Україні та далеко за її межами. Дізнавшись про його проблеми, президент освітньої програми Європейського Союзу «EUROLOISIR» Ів Драпій сказав по телефону кореспондентові журналу «Віче»:

– Дуже сподіваюся, що севастопольська влада гідно оцінить роботу колективу дельфінарію в Артбухті. Я бував у схожих установах в інших країнах, але такого грамотного й системного підходу до розв'язання проблем дельфінів, як у Севастополі,

мабуть, ніде не застосовують. Мене вразило, що під дахом дельфінарію здійснюється велика виховна робота з дітьми з неповних сімей, реалізується багато безкоштовних соціальних програм для інвалідів, ветеранів, дітей з дитячих будинків, юних екологів. Високої оцінки заслуговує й утримання центру з порятунку дельфінів. Тим паче, я знаю, що цієї діяльності ніхто не субсидує, колектив здійснює всі заходи за свої зароблені гроші. Впевнений, що в севастопольському дельфінарію працюють люди небайдужі, відповідальні за майбутнє свого міста й країни. У цьому й полягає їхній патріотизм. Від душі бажаю, щоб їх почули. Ми станемо багатшими й сильнішими, коли зрозуміємо, що наше найперше завдання – залишити добрий слід на цій землі.

Колектив, що створив в Артбухті Севастополя «острів дельфіначої цивілізації», вже не один рік живе в напруженні через реальну загрозу опинитися зі своїми вихованцями за межами середовища їхнього проживання.

Насторожує той факт, що розроблений на кошти підприємства «Країна Дельфінія» проект реконструкції, схвалений управлінням містобудування та архітектури міста ще 2007-го, донині не реалізовано, тому що міська рада дозволила на реконструкцію не дає. І це тоді, коли кошти в реконструкцію готова вкласти сама «Країна Дельфінія».

За рік дельфінарію відвідують 50 тисяч людей, із них більш як 10 тисяч – безкоштовно. За останні 10 років дельфінарію прийняв близько півмільйона відвідувачів. За свою природоохоронну діяльність колектив удостоєний премії імені Генрі Форда та інших нагород, а кілька років тому його визнано кращим в Україні серед підприємств свого профілю.

Дельфінарію тісно співпрацює з Лабораторією БРЕМА (Сімферополь), метою якої є збереження фауни Чорного моря, насамперед морських ссавців. Севастопольський

дельфінарію постійно вкладає кошти в екологічні дослідження.

На базі дельфінарію створено Лабораторію гідробіології Міжнародної академії МАІЗУ («інформація, зв'язок, управління в техніці, природі, суспільстві»). Ця лабораторія в прямому сенсі працює на майбутнє, наближаючи час, коли люди й дельфіни стануть рівноправними товаришами по роботі в морі.

Ще одна яскрава сторінка з життя севастопольського дельфінарію. Його колектив виграв тендер ООН і почав створювати методику навчання дельфінів, які рятуватимуть людей, що потерпають від цунамі. Дельфінарію в Артбухті – активний учасник державної програми «Дельфін» та проекту МОРЕКИТ (Моніторинг і реабілітація китоподібних Чорного моря). На його базі діє рятувальна станція. Фахівці установи будь-якої миті вдень і вночі готові надати допомогу дикому дельфіну, що потрапив у беду.

З ініціативи дельфінарію розроблено й укладено Договір про порятунок диких тварин Криму. Документ підписали п'ять організацій, серед яких – дитяче містечко «Лукомор'я» у Севастополі та Ялтинський зоопарк. Згідно з цією угодою дельфінарію узяв на себе турботу не лише про диких дельфінів, а й про диких птахів, бо має унікальну колекцію рідкісних пернатих і досвід догляду за птахами.

Дельфінарію здійснює велику роботу з пропаганди екологічних знань. Його працівники випускають книжки й плакати, що закликають дітей і дорослих берегти морських мешканців, тісно співпрацюють з екологічними організаціями.

Не змовляючись, різні народи ще в давнину дійшли думки, що дельфіни – це «люди моря». Саме їм присвячена книжка «Під сузір'ям Дельфіна», яка вийшла друком у ювілейному для севастопольського дельфінарію 2007 році. За дивовижним збігом обставин цей рік був оголошений ООН

Роком дельфіна. У 2008-му побачила світ ще одна книжка – «Під сузір'ям Кита», видана під егідою дельфінарію в Артбухті. У ній розповідається про трагічну долю володарів океану і людей, які докладають зусиль для збереження китоподібних, зокрема й у Чорному морі. Силами дельфінарію випущено ще кілька книжок, у яких ідеться про проблеми дельфіно-терапії, а також про унікальні експерименти, пов'язані з надздібностями дельфінів.

У дельфінарії відбуваються традиційні конференції, присвячені Міжнародному дню Чорного моря. У них беруть участь депутати міської та районних рад міста Севастополя, представники міської адміністрації та громадських організацій. Наукові співробітники Інституту біології південних морів розповідають про вплив забруднення Чорного моря на його фауну. Фахівці Управління з охорони навколишнього природного середовища та Інспекції з охорони Чорного моря порушують проблеми і оцінюють внесок ЗМІ в їх розв'язання.

На базі дельфінарію створено громадську організацію «ОАЗИС», яка має на меті захистити історичні та археологічні пам'ятки Гераклейського півострова, його флору й фауну, а також прибережні води цього унікального куточка природи. Очолоює «ОАЗИС» Олександр Жбанов. Щороку організація присуджує премію одному із севастопольців за вагомий внесок у захист екології. Серед нагороджених такі відомі в місті люди, як Ріта Козунова, Сергій Булах, Маргарита Литвиненко і хранитель джерел Байдарської долини Анатолій Семенюк.

Із 2009 року в Севастопольському дельфінарії розробляють методи прогнозування землетрусів на основі аналізу поведінки дельфінів, морських котиків, птахів, риб і змій. У дослідженнях беруть участь Таврійський національний університет іме-

ні В. Вернадського та Севастопольська інтерферометрична станція.

Зовсім нещодавно в дельфінарії відбулася чергова прес-конференція, на якій червоною ниткою пройшла тривожна думка про долю підприємства. Підбиваючи її підсумки, директор ТОВ «Країна Дельфінія» Юрій Шилюк сказав:

– Ми не просимо в міста жодної матеріальної допомоги. Ми готові вкладати кошти в розвиток нашого підприємства. Єдине, чого ми домогаємося, – це дозволу на реконструкцію дельфінарію, щоб зробити його сучаснішим, комфортним, представницьким. Бо ж дельфінарій уже давно став однією з «візитівок» Севастополя. Ми вже стільки витратили на благоустрій дельфінарію, що ця сума наближається до 40 відсотків його балансової вартості. Крім того, ми замовили проєкт його реконструкції. Як подивиться нова влада на проблему дельфінарію? Ось у чому питання. Дельфінарій дуже потрібен місту.

І ще один аргумент на підтримку людей, які працюють на майбутнє: дельфінарій створено під керівництвом двох севастопольців, що живуть і дихають темою моря все своє життя. Це Юрій Шилюк та Олександр Жбанов. Вони люблять своє рідне місто, щиро йому віддані. Вони були в минулому офіцерами, залишаються ними й нині, вони довели своєю працею, що життя на пенсії не закінчується. Їх часто запитують: «У бухті вода брудна, як же почувуються ваші вихованці в ній?»

Професіонали давно відповіли собі на це запитання. З початку своєї діяльності вони забезпечили ссавцям звичне морське середовище. У дельфінарії працює система очищення води, що складається з 17 піщано-кварцових фільтрів, діє насосна станція, організовано необхідне ветеринарне обслуговування. Так роблять люди, котрі поважають екологію, пропагують екологічну культуру, прищеплюючи її іншим. Це шлях творення та еволюції.

Дати 20 ЖОВТНЯ 2002

У Великому Новгороді відбулася незвичайна виставка. В експозиції – сміття, виявлене під час очищення берегів озера Ільмень та річок Веряжа і Волхов. Під час проведення регіональної природоохоронної операції «Чистий берег» новгородські екологи зібрали на берегах водоймищ і вивезли на звалища близько 80 тонн сміття. Майже половину всіх відходів становили автомобільні покришки. Екологи також знайшли багато старих холодильників, лавок та урн із міських вулиць.

Водночас учасниками природоохоронної акції було зроблено знахідки, що, мабуть, мають історичну цінність, – різні предмети часів Великої Вітчизняної війни та повоєнних років. Серед них, зокрема, виявили штурвал судна, ствол гвинтівки, солдатську каску та протигаз.

Усі «експонати» було виставлено на огляд новгородців у вітрині Новгородського телеграфу на центральній, Софійській, площі міста.

Операції «Чистий берег» проводять у регіоні регулярно. За інформацією екологів, їхніми учасниками 2002 року стали учні 15 середніх шкіл, кількох коледжів та ВНЗ Великого Новгороду, представники громадських організацій.

Схожа виставка відбулася у жовтні 2010 року й в Івано-Франківську. Серед її експонатів – сад, який виріс у пластиковій пляшці, а також фігури людей, виготовлені зі скла, дроту, банок і поліетиленових мішків. Основна мета акції – змусити людей серйозно замислитися про екологічну і душевну чистоту.

Ю. Ц.